

Тупкало В. М.
д-р техн. наук, професор
Київський інститут інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
м. Київ, Україна

БІЗНЕС-ТРЕНАЖЕРИ: АКТУАЛЬНІСТЬ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

Авторський досвід виконання консалтингових проектів на підприємствах та проведення бізнес-тренінгів з власниками та виконавчими менеджерами підприємств показує, що всі постійно шукають відповіді на питання: на чому фокусуватися, щоб не втратити бізнес і як стати конкурентоспроможною компанією?; як в умовах нестабільності бізнес-середовища знизити бізнес-ризик?; як правильно будувати систему (модель) ключових кількісних показників оперативної оцінки ефективності бізнесу?; які підходи до інжинірингу / реінжинірингу системи менеджменту насправді допомагають компанії?

Практика консалтингу показує, що спроба знайти відповіді на ці питання, тільки спираючись на набутий академічний багаж теоретичних знань, так і залишається марною абстракцією. Вчитися на своїх власних помилках в реальному бізнесі - дуже боляче і дорого. У зв'язку з такою проблемною ситуацією в бізнес-співтоваристві, варто, як не дивно, звернути увагу на досвід авіації. Пілота ніхто не допустить до штурвалу авіалайнера, поки пілот не «налітає» сотні годин на льотному тренажері - авіасимуляторі. Звідси в авіації найнижча статистика аварій і смертності на відміну від вітчизняного бізнесу. За статистикою: 80% нових бізнесів закриваються в перші два роки їх існування; 70% засновників закрилися бізнесів в якості основної проблеми називають зроблені ними управлінські помилки, які фатальні для бізнесу, і викликані браком досвіду та бізнес-навичок [1]. За аналогією можна стверджувати, що на сучасному етапі розвитку конкурентоспроможного українського бізнесу актуальним стає завдання створення професійних бізнес-тренажерів. Це свого роду протитрута від здійснення менеджерами найбільш небезпечних і типових помилок в бізнесі. У свою чергу, це ефективний шлях вирішення ще більш важливої проблеми: вже давно назріла необхідність ліквідації фінансової (підприємницької) безграмотності населення. Тому сьогодні можна констатувати, що рівень цієї грамотності українців не відповідає реаліям і вимогам сучасної світової ринкової економіки, а це є ще одним стримуючим фактором щодо вступу України до Європейського Союзу.

На основі проведеного аналізу наявних публікацій по темі бізнес-тренажери запропоновано авторську модель класифікації бізнес-тренажерів (БТ), яка представлена на рис. 1.

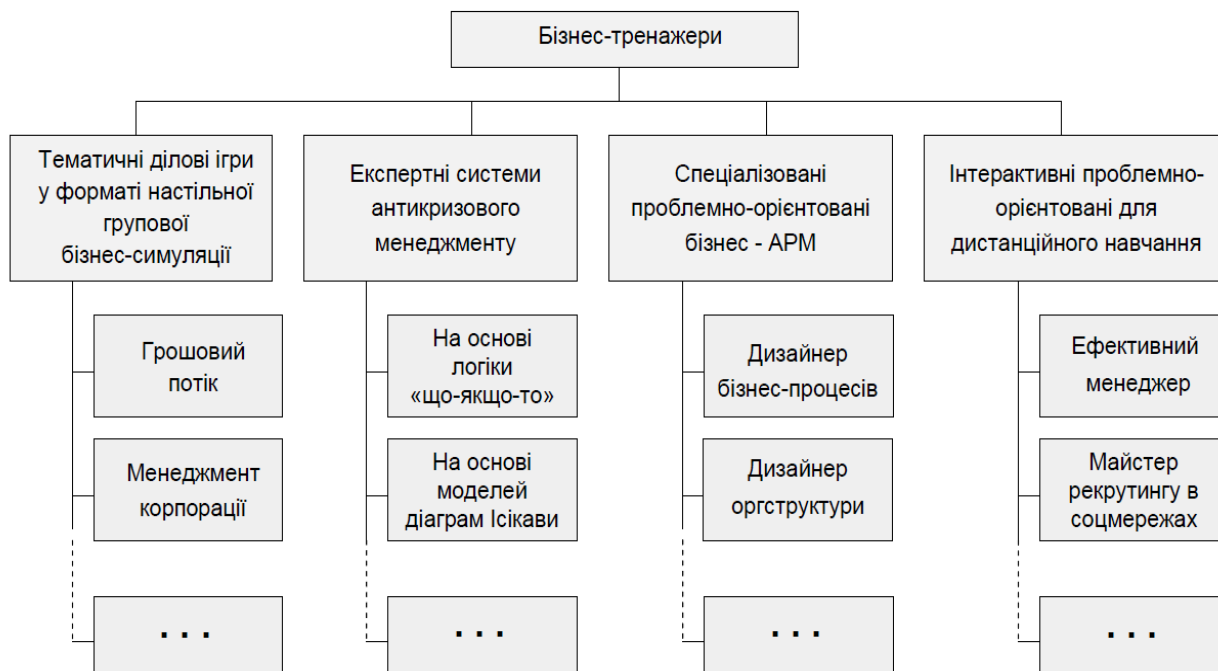

Рисунок 1 – Модель класифікації бізнес-тренажерів
 Джерело: розроблено автором

Тренажери тематичних ділових ігор у форматі настільної групової бізнес-симуляції - це ігрове поле для групи осіб, яким заздалегідь пропонується спрощена модель основних процесів виробничої компанії. Протягом гри, перебуваючи в ролі топ-менеджерів своїх компаній, учасники гри по текстовим

інструкціям навчаються приймати різні управлінські рішення, спрямовані на зростання ефективності бізнесу і вартості компанії. Такі тренажери-інструкції розраховані, в першу чергу, на початківців-підприємців і можуть використовуватися у навчальному процесі студентів відповідних спеціальностей.

Експертні бізнес-тренажери антикризового менеджменту створюються на базі комп'ютерних програмних платформ бази знань антикризового управління з можливістю користувача обирати ту чи іншу логічну модель прийняття управлінських рішень. Такі тренажери зі штучним інтелектом розраховані на ТОП-менеджерів підприємств, а також для підвищення кваліфікації антикризових менеджерів-фахівців (фрілансерів) широкого профілю, які надають послуги щодо виводу компанії з кризових ситуацій і банкрутства. Спеціальність користується високою популярністю, так як вона перспективна і високооплачувана [2].

Спеціалізовані проблемно-орієнтовані бізнес-АРМ (автоматизовані робочі місця) сьогодні можна класифікувати як бізнес-тренажери дизайнерського типу, тенденція розробки яких пов'язана зі стрімким розвитком впровадження на підприємствах нової сучасної ідеології управління - процесного менеджменту. У загальному вигляді типова структура таких бізнес-тренажерів містить програмні компоненти як для спільного так і індивідуального моделювання бізнес-процесів у візуалізованій графічній формі, інструменти для створення і управління бізнес-правилами, і модулі, що дозволяють створити ІТ інфраструктуру та інтегрувати її в діючий бізнес-процес. Також, структура тренажерів включає в себе інструмент управління потоками робіт (workflow) і репозиторій для виконання і зберігання моделей бізнес процесів. Ще одним важливим елементом тренажерів бізнес-АРМ є модуль аналізу та подання звітів, який дозволяє користувачам здійснювати моніторинг бізнес процесів і подальший їх реінжиніринг при необхідності. Можна констатувати - за рахунок застосування таких тренажерів-АРМ з'являється можливість підвищення кваліфікації персоналу структурних підрозділів, , дизайнерський бізнес-АРМ може бути використаний як інструмент створення корпоративної БАЗИ ЗНАНЬ про устрій системи менеджменту любого підприємства. З цього приводу також слід зазначити, що поява таких бізнес-тренажерів створила прецедент - поява нової актуальної бізнес-професії - BPM - графіті (спеціаліст з опису бізнес - процесів, процесний аналітик, архітектор бізнес-процесів) [3].

Інтерактивні проблемно-орієнтовані бізнес-тренажери дистанційного навчання - це віртуальні тренажери (або «Serious games»), що відтворюють в грі реальні бізнес-процеси, одночасно діагностують і навчають гравців (співробітників підприємства). З точки зору доступу до програмної проблемно-орієнтованої платформи бази знань дистанційного навчання ці бізнес-тренажери можуть мати як індивідуальний та і груповий формат гри. Одним з найбільш поширених інтерактивних бізнес-тренажерів є Virtonomics Entrepreneur (<https://virtonomica.ru/entrepreneur/>), в якому можна створити модель своєї компанії з нуля, управляти всіма ключовими бізнес-процесами і ресурсами, конкурувати з безліччю реальних живих конкурентів - все як у реальному бізнесі. Ключова особливість віртуальних тренажерів, що відрізняє їх від стандартних навчальних програм - це підсвідоме сприйняття результатів гри, як практичного досвіду [4].

Становлення національної інноваційної економіки на основі її цифровізації потребує вирішення актуальної проблеми щодо формування готовності молоді та взагалі населення до адаптації до реалій ринкових відносин у будь-якій області обраної ними професійної діяльності. Одним з напрямів вирішення проблеми розвитку підприємницьких здібностей у широкого загалу населення є пошук нових форм фахової освіти на основі використання бізнес-тренажерів. На наш погляд, найбільш перспективною технологією побудови бізнес-тренажерів с точки зору масштабу залучення працездатного населення в підприємницьку діяльність є on-line технологія спеціалізованих експертних (консультативних) систем та інтерактивні бізнес-тренажери. В значній мірі використання різноманітних бізнес-тренажерів зможе підняти якість практико-орієнтованого навчання студентів. В цьому контексті, на наш погляд, своєчасно з'явився своєрідний поштовх до активних дій в цьому напрямку-міжнародний стандарт ISO 21001:2018, який містить вимоги щодо створення системи менеджменту якості в освітніх установах та організаціях.

Література:

1. Аналіз статистичних показників розвитку підприємництва в Україні у 2015 році. URL: <https://platforma-msb.org/analiz-statystychnyh-pokaznykiv-rozvytku-pidpryyemnytstva-v-ukrayini-u-2015-rotsi/> (дата звернення 22.03.2020).
2. Почему кризис-менеджеры – моисеи завтрашнего украинского бизнеса? URL: <https://investgazeta.ua/blogs/pochemu-krizis-menedzhery-moisei-zavtrashnego-ukrainskogo-biznesa> (дата звернення 22.03.2020).
3. BPM (управленческая концепция), URL: [https://ru.wikipedia.org/wiki/BPM_\(управленческая_концепция\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/BPM_(управленческая_концепция)) (дата звернення 20.03.2020).
4. Обучение сотрудников с помощью игровых бизнес-тренажеров. URL: <http://futurebanking.ru/post/2471> (дата звернення 20.03.2020).